೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಿತಪಾನ ಚಳುವಳಿ (ಮೈಸೂರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ) ; ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಡಾ|| ಲೀಲಾ ಬಿ.

ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುರಾಪಾನ ಇದ್ದದ್ದೇ ಆದರೂ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಕರು ಸುರಾಪಾನ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಪ್ರತೀಕ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದು ಅಲ್ಲದೆ ಸುರಾಪಾನದ ಸುಂಕ ಸರ್ಕಾರದ ಬೊಕ್ಕಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದಲೂ ದೃಢಪಡಿಸಬಹುದು. ಕಂಪನಿ ಸರ್ಕಾರದ ಸುರಾಪಾನ ಕಾಯ್ದೆಯು (೧೭೯೦-೮೧) ಮದ್ಯಪಾನವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಒಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸುರಾಪಾನವನ್ನು ನಿಷೆಧಿಸುವ ಬದಲು, ಪರವಾನಗಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಬೊಕ್ಕಸವು ಇಮ್ಮಡಿಸಿತು. ಇದು ಬ್ರಿಟೀಷ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಸರಕಾರದ ಪರವಾನಗಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅನೇಕ ಸುರಾಪಾನ ಮಂದಿರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದವು. ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನರ್ಥವಾದದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಂದೋಲನೆಯೇ ನ್ಮೈತಳೆಯಿತು. ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು ಇದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದರು. ೧೮೨೦ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿನ ಗೌರ್ನರ್ ಆಗಿದ್ದ ಮೌಂಟ್ ಸ್ಟ್ಯುಯರ್ಟ ಎಲ್‌ಫಿನಸ್ಟನ್ ಈಸ್ಟ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿಗೆ ಒಂದು ವರದಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಮದ್ಯಪಾನದಿಂದ ಆಗುವ ಕೆಡುಕನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವಂತೆ ಕೋರಿದ್ದನು. ಕುಲೀನ ಜನ ಇದರ ಅನುಕರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನೂ ಕೂಡ ಎಲ್‌ಫಿನ್‌ಸ್ಟನ್ ವಿವರಿಸಿದ್ದನು. ೧೮೫೨ರಲ್ಲಿ ಸತಾರದ ಜನರು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮನವಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮದ್ಯಪಾನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಕೋರಿದ್ದರು. ೧೮೭೮ರಲ್ಲಿ ಸಿ.ಡಬ್ಲ್ಯು. ಬೆಲ್ ಎಂಬ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಸರ್ಕಾರದ ಸುಂಕದ ರೀತಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ವರದಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪೇಶ್ವೆಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುರಾಪಾನವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ಅದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಲಾಭವಿತ್ತೆಂದೂ ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಹೋದವರಿಗೆ ಜುಲ್ಮಾನೆ ವಿಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.[1] ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಾಪಾನ ಮಂದಿರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ[2] ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಸುಧಾರಕರಾದ ಜ್ಯೋತಿರಾವ್ ಪುಲೆ ಪುನಾ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗೆ

1 Dh?naiay Keer ; Mahatma Jyoti Rao Phoolay p. 160

2 ೧೮೬೩ ೬೪ ರಿಂದ ೧೮೬೬-೬೭ ೪ ಸುರಾಪಾನ ಮಂದಿರ
೧೮೬೭-೬೮ ೧೦ ”
ಸುರಾಪಾನದ ಆಮದು ೧೮೬೪—೧೫ ೭೯೬ ಗ್ಯಾಲನ್
” ” ೧೮೬೯—೨೨, ೯೧೨
ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಅಂಕಿಗಳಿಂದ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಾಪಾನದ ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುತ್ತದೆ. ಮುಂಬಯಿನ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶ್ ಪಾನ ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಿಶ್ರಸುರೆಯು ಆರೋಗ್ಯ ಹಾನಿ ಎಂದೂ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಪರದೇಶದ ಸುರೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಬಹುದೆಂದೂ ವಾದಿಸಿದರು.

(18 July 1880) ಪತ್ರ ಬರೆದು ಪಾನ ಮಂದಿರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕುಡಿತದಿಂದ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು. ಕುಡಿತವು ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ಇತ್ತು. ಜ್ಯೋತಿರಾವ್ ಪುಲೆ ಜನರಿಗೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಓದುವ ಕಲಿಸುವಿಕೆ, ಪುಸ್ತಕ ಹಂಚುವಿಕೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬಹುದೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು. ಕುಡಿತದ ಅಭ್ಯಾಸ ರೈತರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ತೀವ್ರ ಕಳವಳವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಬೆಂಬಲದಂತಿದ್ದ ಸತ್ಯ ಶೋಧಕ ಸಮಾಜವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಪಿಡುಗಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಸುರಾಪಾನದ ಅನರ್ಥದ ಪ್ರಚಾರ ಹಿಂದುಳಿಯಿತು. ೧೮೭೦ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಬಂಗಾಲದ ಯುವಕ, ಯುವತಿಯರಲ್ಲಿ ಸುರಾಪಾನ ಸೇವನೆ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದನ್ನೂ ಬಿಪಿನ್ ಚಂದ್ರಪಾಲ್[3] ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೇಶಭಸಿನ ಈಶ್ವರ ಚಂದ್ರ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಪಾನನಿರೋಧ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು.

ಮದ್ಯಪಾನ ನಿರೋಧದ ಮೂಲ ಪ್ರವರ್ತಕ ಡಬ್ಲ್ಯು.ಎಸ್. ಕೈಯನ್ಸ್ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು (೧೮೮೭-೮೮) ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಎಸ್. ಕೈಯನ್ಸ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶವು ಮೂಲ ಭೂತವಾಗಿ ಹಲವು ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಲು ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದ ಮುಕ್ಕಾಲು ಪ್ರಜೆಗಳು ಕುಡಿತದಿಂದ ದೂರವಿರ ಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಎಸ್.ಕೈಯನ್ಸ್[4] ಜೊತೆಗೆ ಪಾನ ನಿರೋಧಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಆಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ಸ್ಯಾಮುಯಲ್ ಸ್ಮಿತ್‌ರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಎಸ್. ಕೈಯನ್ಸ್‌ನು ಮತ್ತು ಮುಂದುವರಿದು ಇಂಡಿಯಾ ಸರಕಾರವು, ಸರಕಾರದ ಆದಾಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮದ್ಯ ಪಾನವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತು ಹಲವು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಪರವಾನಗಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೂ ಮದ್ಯದ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ತೆರೆಯು ತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ರೈತ, ಕೂಲಿಜನಾಂಗ ತಮ್ಮ ವಿರಾಮವೇಳೆಯನ್ನು ಮದ್ಯದಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಸರ್ಕಾರದ ಬೊಕ್ಕಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕೈಯನ್ನು ಬರಿದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಅವಕಾಶ ಕೊಡ ಕೂಡದೆಂದು ವಿನಂತಿಸಿದನು.

೧೮೮೦ರಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದ ಸರ್ಕಾರಿ ಖಾತೆಯ ಅಬ್ಕಾರಿ ಆದಾಯ ರೂ. ೩,೯೩೮,೦೦೦ ಇತ್ತು. ೧೮೯೦ ರಲ್ಲಿ ರೂ. ೪೮,೯೧,೦೦೦ ಆಗಿ ಇಮ್ಮಡಿಸಿ ೧೯೦೦ರಲ್ಲಿ ರೂ. ೫೭,೭೫,೦೦೦ ಇತ್ತು. ೧೮೮೦-೧೯೦೦ ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಆದಾಯ ೧೨೫%(ಪಾಲು) ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕೇವಲ ೧೭½% ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು.[5]

೧೮೮೮ ರಲ್ಲಿ ಡಬ್ಲ್ಯು. ಎಸ್. ಕೈಯನ್ಸ್‌ನು ಮುಂಬಯಿಯನ್ನು ಬಿಡುವ ಮೊದಲು ಹಲವಾರು ಜನಾಂಗದ ಜನರು ಅವನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸಮಿತಿ ಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಆ ಮೂಲಕ ಲಂಡನ್ನಿನ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದ ಜನರ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಉಪಲಬ್ಧವಾದದ್ದು "ಆಂಗ್ಲೋ ಇಂಡಿಯನ್ ಟೆಂಪರೆನ್ಸ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್"[6] ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಯಾಮುಯಲ್ ಸ್ಮಿತರವರು ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟರಾಗಿಯೂ, ಹೆಚ್. ಎಮ್. ಮ್ಯಾಕಿರ್ಸ ಖಜಾಂಚಿಯಾಗಿಯೂ. ಡಬ್ಲ್ಯು. ಎಸ್. ಕೈಯನ್ಸ್‌ನು ಸೆಕ್ರಟರಿಯಾಗಿಯೂ ದುಡಿದರು. ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲೋ-ಇಂಡಿಯನ್ ಟೆಂಪರೆನ್ಸನ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ ಅಂಗ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

---

3 Bipin Chandra pal ; Memoirs of my Life and times 1886-1900 See also Surendranath Banarjee : A Nation in the making. p. 6,7

4 W.S. Caines Speech in the House of Commons. 30/4/1889 See alsc Samucl Smith mp : my life Work 1903 p. 218

5 W.S. Caines Speech in the House of Commons 10, November 1990

6 John Newton ; W.S. Coines M.P. A biogrophy 1907 p. 236

ಸುಮಾರು ೨೫೦ಕ್ಕಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಇದ್ದು ಚಟುವಟಿಕೆ ಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವು.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ರಾಜ್ಯಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಯನ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮದ್ಯಪಾನ ನಿರೋಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಲವಾರು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯೊಡನೆ ಮಂಡಿಸಲಾಯ್ತು ಆಂಗ್ಲ ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ಹಲವು ಸೂಚನೆಯೊಡನೆ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಎಸ್.ಕೈಯಸ್ಸ್‌ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿತು.[7]

ನಾಲ್ಕನೇಯ ಸೂಚನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ದೊರೆಯಿತು. ಇಂಡಿಯನ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಭೆಯು ತನ್ನ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಕೈಯನ್ಸ್‌ನಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪರವಾಗಿ ವಂದನೆ ಸೂಚಿಸಿ ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿತು. ಕೈಯನ್ಸಿನ ಆದೇಶದಂತೆ ಬನಾರಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ವರ್ಗದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಮುಖಂಡರ ಪ್ರಚಾರದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಮದ್ಯ ಪಾನದ ಕೆಡುಕನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಬನಾರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಡುಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಯಾಯಿತು.[8] ಇದು ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಎಸ್. ಕೈಯನ್ಸ್‌ನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಿತು. ಟೆಂಪೊರೆನ್ಸ್ ಸೊಸೈಟಿ ಗಳು ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಚಿಕ್ಕ ಕೈಪಿಡಿಗಳೂ ಮತ್ತು 'ಅಬಕಾರಿ' ಎಂಬ ತ್ರೈ ಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯೂ ಹೊರಟವು. ಹಲವಾರು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸುರಾಪಾನ ನಿರೋಧದ ಕರೆಗೆ ತ್ವರಿತವಾದ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮತ್ತು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೇಳುವಂತೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಟೆಂಪೊರೆನ್ಸ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್‌ಗಳು ಪಾನನಿರೋಧಕ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.[9]

ಧಾರವಾಡದ ಸುರಾಪಾನ ನಿಷೇಧಕ ಸಂಸ್ಥೆ[10] ಸುರಾಪಾನದಿಂದ ಒದಗುವ ಅನರ್ಥವನ್ನು ಚಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ಹಂಚುವದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು.

ಇನ್ನು ಮೈಸೂರಿನತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದಾಗ ನಮಗೆ ಮೊದಲು ಕಾಣುವ ಚಿತ್ರ ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನು ಮೀರಸಾದಕನಿಗೆ ಬರೆದ ನಿರೂಪ[11] (೧೭೮೭). ಟಿಪ್ಪೂವಿನ ರೆವಿನ್ಯೂ ನಿಯಮಾವಳಿಯನ್ನು ನೋಡು ವಾಗ (೧೭೮೭) "ನಮ್ಮ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮದ್ಯದ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಲು ಲೈಸೆನ್ಸ್ ನೀಡಬಹುದು." ಇದರಂತೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಆಗಿನ ಅಮುಲ್ದಾರ ಗುಲಾಮ್ ಹೈದರನಿಗೆ ಟೀಪ್ಪು ಬರೆದ

---

7 (a) ಕುಡಿತವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು
(b) ಮದ್ಯಪಾನದ ಸುಂಕ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕುಡಿತ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವಿಕೆ
ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಕಾರ :—(1) ಕುಡಿತವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಿಕೆ
(2) ಸುರಾಪಾನದ ಸುಂಕ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿರಬೇಕು
(3) ಸುರಾಪಾನ ಮಂದಿರಗಳ ಪರವಾನಗಿ ಮಿತವಾಗತಕ್ಕದ್ದು
(4) ಸುರಾಪಾನ ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಮುನ್ನ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

8 John Newton, W.S. Caines M.P. a Biography 1907 p. 236

9 'Drink' *Maharatta* 7 July 1890

10 ಸುರಾಪಾನ ನಿಷೇದಾರ್ಥ ಚಿತ್ರಬೋಧ (೧ನೇ ಭಾಗ) (೧) ಆವೃತ್ತಿ
(Procured from India Office Library C. Records London)

11 ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಜಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಇದು ಕೇವಲ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅಲ್ಲವೆಂದೂ ಮತ್ತು ಯುವ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಯೆಂದೂ, ಪಾನನಿರೋಧದಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನಷ್ಟವಾದರೂ ಸರ್ಕಾರದ ಆದಾಯಕ್ಕಿಂತ ನೈತಿಕ ಮಟ್ಟ ಉನ್ನತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ನಿರೂಪದ ಅಂಶ.

"ಮದ್ಯವನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡದಂತೆ ಮುಚ್ಚಳಿಕೆ ...ನ್ನು ಬರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿಯೂ ನೀವು ಮಾಡಿದ ...ರದಿಯು ವೇದ್ಯವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟೇ ಸಾಲದು; ಮದ್ಯವನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವವರಿಂದಲೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಮುಚ್ಚಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀವು ಬರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಮತ್ತು ಅವರು ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ನೆರವಾಗುವದು."

ಟಿಪ್ಪುವಿನ ನಂತರ ಬಂದ ಮೈಸೂರು ದಿವಾನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಬಕಾರಿ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿರುವದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. Ist October 1879 ಸುಂಕದ ಕಾಯ್ದೆ ಮೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯು ಅಬಕಾರಿ ಆದಾಯದ XXI, 1856 ಸುಂಕದ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾದ ಅಂಗವಾಗಿತ್ತು. ೧೮೭೯-೮೦, ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ಆದಾಯ ರೂ. 21,426-15 ಆಣೆ 7½ ಕಾಸು ಇದ್ದದ್ದು, ೧೮೭೮-೭೯ ರಲ್ಲಿ 17,279-5-1 ಇತ್ತು. ಸರಕಾರದ ಲಾಭ ಒಟ್ಟು ರೂ. 1125-14-10.[13]

ಆಂಗ್ಲರ ಕೈಕೆಳಗಿದ್ದ ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಬಕಾರಿ ಹಣ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಮೈಸೂರಿನ ಮೊದಲನೆಯ ದಿವಾನರಾದ ಸಿ. ರಂಗಚಾರ್ಲುರವರು (೧೮೮೧-೮೩) ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ದಿವಾನರಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮದ್ಯಪಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರಿನ ಎರಡನೇ ದಿವಾನರಾದ ಎಸ್. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಐಯರ್‌ರವರನ್ನು (೧೮೯೪) ಮದ್ಯಪಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಸೆಳೆದಾಗ ಅವರು ಮೈಸೂರು ನ್ಯಾಯ ವಿಧಾಯಕ ಸಭೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ, "ನಮಗೆ ಅಬಕಾರಿ ಸುಂಕದ ಮೊತ್ತವು ಜನರ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ. ಮಿತಪಾನವನ್ನು ಜನರು ಬಯಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ಆದಾಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧ." ಇದು ಹಾರಿಕೆಯ ಉತ್ತರವಾಗಿತ್ತು.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Year	Arrack	Toddy	Ganja	Gpium	Foreign liquor	Beer	Missel-antious	Total	Expen-diture
Rs.	Rs.	Rs.	Rs.	Rs.	Rs.	Rs.	Rs.	Rs.	Rs.
1893—94	17,15,780	11,44,738	18,845	30,821	1698	839	11,439	32,24,210	2,64,392
1894—95	18,90,950	14,63,970	24,229	33,438	1725	638	10,877	34,25,827	2,13,955
1895—96	98,380	15,42 621	27,763	35,435	2036	915	7,566	36,14,716	2,20,054
1896—97	19,10,348	15,28.021	27,783	35,955	2047	1248	9,118	35,14,520	2,41,789
1897—98	20,25,570	14,69,858	35,759	38,837	2236	2295	7,950	35,82,505	2,74,993

Net Reveneus for the years indicated

Year	Rs.
1893—94	29,59,818
1894—95	32,11,872
1895—96	33,94,662
1896—97	32,73,331
1897—98	33.07,512

12 Tippu Sultan's letter to Gulam Hyder. 4/1/1787

13 S.R. 1879 File No. 9. S/s 1 to 8
Excise Report for the year 1879-80.

(Source : Excise Administration Report for the year 1897-98 [14])

ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಆದಾಯವು ಹೆಂಡ, ಸಾರಾಯಿ ಇವುಗಳ ವಿಕ್ರಯದಿಂದ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆಂಡ ರೈತರು ಕುಡಿಯುವ ಪಾನೀಯ. (ಹೆಂಡವು, ಮದ್ಯಸಾರ ಮತ್ತು ಬಿಸಿನೀರುಗಳ ಮಿಶ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಿಹಿ ಸೇರಿದ ಪಾನೀಯ). ಆರಕ್ (ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಮದ್ಯ) ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಪಾನೀಯ. ಇದನ್ನು ಗಿರಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕಂತ ಕೂಲಿಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇವಿಸಿ ತಮ್ಮ ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಯಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಆರಕ್‌ನ್ನು (Arrack) ಗಣಿ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಕಾಫಿತೋಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದವರು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ೧೮೮೧-೮೨ ಹೆಂಡದಿಂದ ಬಂದ ಆದಾಯ ರೂ. ೧,೨೦,೨೦೦ ಆಗಿದ್ದರೆ ೧೮೯೫ ರಲ್ಲಿ ರೂ. ೫,೬೭,೦೦೦ಕ್ಕೆ ಏರಿತ್ತು.[15] ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಆರ್ಥಿಕ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಮಟ್ಟ ಏರಿದ್ದು, ಗಿರಣಿಯ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಸುರಾಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದಂಡಿನಲ್ಲೂ ಸುರಾಪಾನದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಸುರಾಪಾನ ಮಂದಿರಗಳು

Year	No. of Liquor shops	Year	No. of Liquor shops
1891 – 92	34		
1892 – 93	34	1920 – 21	60
1893 – 94	36		
1894 – 95	38		

Taluks where no. of shops have been reduced but consumption has increased—

Taluk	1893 – 94 Gallons of liquor	1894—95 Liquor/gallons	1893 – 94 No. of shops	1894 – 95 No. of shops
1) Bangalore	21146.42	24948.30	57	56
2) Heggadadevana kote	866.0	921	8	6
3) Shimoga	15,351.0	16,302	49	48
4) Nagar	877.0	902	8	7
5) Koppa	12,314.0	12,878	44	43

---

14 Excise Administation File No. 9. s/s. I to 8
Excise Report for the year 1879-80.

15 ೧೮೯೩-೯೪ ರಲ್ಲಿ ೩೯೨೫೯೩ ಗ್ಯಾಲನ್ ಸುರೆಯು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ೧೮೯೪-೯೫ ರಲ್ಲಿ ೪,೨೬,೫೭೨ ಗ್ಯಾಲನ್‌ಗೆ ಏರಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ೨.೬೫% ಬಳಕೆ ಏರಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. (Proceedings of the Assembly of Representatives- Raiyats and Merchants of the State of Mysore, 1895 Excise incidence p. 14 – 15.)

ಬೆಂಗಳೂರು ಒಂದಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್‌ಗಳಾದ ಕೋಲಾರ, ತುಮಕೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಕಡೂರು, ಹಾಸನ ಈ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಾಪಾನ ಸೇವನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಮೇಲಿನ ಅಂಕಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ನಮಗೆ ವೇದ್ಯವಾಗುವದು ಸರ್ಕಾರವು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಪಾನನಿರೋಧವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದರೂ, ಬರುತ್ತಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ಸುರೆಯಿಂದ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ಮುಖ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಯಾದ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶಿಕಾ' ಮದ್ಯಪಾನದ ವಿರೋಧ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅಗ್ರ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

"ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ (ಲಿಕರ್) ತೀವ್ರ ಮದ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕಟ್ಟಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ತಯಾರಿಸುವದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಬೇಡಿಕೆ ಇದೆ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದು ಕುಡಿಯುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಮದ್ಯವನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕುಡಿಯುವದು ಕೂಡ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಒಂದು ನಿಯಮಿತವಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನಿಶ್ಚರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಮೈಸೂರು ದೇಶ ಕುಡುಕರ ಬೀಡಾಗುವದು ತಪ್ಪೀತು."[16]

೧೮೯೫ ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಕರಣ ಸಭೆ[17] (Social Conference) ಮಾದಕ ಪದಾರ್ಥ ನಿರೋಧಕ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ಹೊರದೇಶದ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಸಫಲವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿತ್ತು. ಅಬಕಾರಿ ತೆರಿಗೆಯ ದರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರೆ ಮದ್ಯ ದುಬಾರಿಯಾಗಿ ಜನರು ಕುಡಿಯುವದನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಬಹುದೆಂಬ ಸುಳ್ಳು ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಸ್ಯಾಮುಯಲ್ ಸ್ಮಿತ್ ಎಂಬ ಆಂಗ್ಲಾಧಿಕಾರಿ, ಮದ್ಯವಿಸರ್ಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಕಡೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ ೩೦ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೮೮೯ ರಲ್ಲಿ ಹೌಸ್ ಆಫ್ ಕಾಮನ್ಸ್ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದರು. ಸರ್ಕಾರ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿದ್ದರೂ, ಬಹುಮತ ದೊರಕಿದ್ದರಿಂದ ಇಂಡಿಯಾ ಸರ್ಕಾರವು ಒಂದು ಆದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿ, ಹಾಲಿ ಇರತಕ್ಕಂತಹ ಸುರಾಪಾನ ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂತಲೂ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸುವಂತೆಯೂ, ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆಯೂ ಮಿತಪಾನ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಬಲಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಂತೆ ತೋರಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅಬಕಾರಿ ತೆರಿಗೆಯು ಹೆಚ್ಚಾದರೂ ಕುಡಿಯುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

Year	No. of Shops	Consumption gallons	Annual Rental
1900-01	923	301,633	3,85,549
1910-11	781	375,756	3,34,548
1917-18	722	409,904	6,98,722[18]

೧೯೧೭ ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರವು ಕುಡಿತವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಕಳವಳವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಒಂದು ಕಮಿಟಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವರದಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿತು.[19]

೧೯೧೯ ರಲ್ಲಿ ದಿವಾನರಾಗಿದ್ದ ಕಾಂತರಾಜೇ ಅರಸ್ ರವರು ಪಾನ ನಿರೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಶ್ರಮ ಸಾಲದೆಂದೂ ಅಬಕಾರಿ ದರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಪಾನನಿರೋಧವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ

16 'The Drink question in Mysore, *Karnataka Prakashika*, 28th Dec. 1895

17 ಸಂಘ ಸಂಸ್ಕರಣ ಸಭೆ, ೧೧ ನವೆಂಬರ್, ೧೮೯೫

18 Administration Report on the Excise department, 1917–20

19 No 9450 9 Ex 62–18–24 dated 29 Jan. 1919 Proceedings of the H.H. the Maharaja of Mysore.

ನಿಯಮಾವಳಿ ಪಾನನಿರೋಧದ ಪ್ರತಿಬಂಧನ ಮಾಡಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆಯೆಂದು, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಜನ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಿದರು."[20] ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಪೂರ್ಣ ಪಾನ ನಿರೋಧಕ್ಕೆ ಮೈಸೂರಿನ ಜನರು ಸಹಕರಿಸುವರೆಂದೂ ಇದು ಮೈಸೂರಿನ ಏಳ್ಗೆಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆಂದೂ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನದು ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಯಾದೀತೆಂದೂ, ಇಂಡಿಯನ್ ಸೋಷಿಯಲ್ ರಿಫಾರ್ಮರ್ ಪತ್ರಿಕೆ ಬರೆಯಿತು.

೧೯೧೯ ರಲ್ಲಿ ಸೌತ್ ಇಂಡಿಯಾ ಯುನೈಟೆಡ್ ಚರ್ಚ್‌ನವರು ಒಂದು ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತುವಳಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು, ಮದ್ರಾಸ್ ಮತ್ತು ತಿರುವಾಂಕೂರ್ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಹಾಜರಿದ್ದು ಠರಾವು ಮಂಡಿಸಿ "ಎಲ್ಲಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮದ್ಯಪಾನದ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಬಲವಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ, ಇಂಡಿಯಾ ಸರ್ಕಾರ ಮಾದಕ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಲೇಬಾರದೆಂದೂ ಮತ್ತು ಸುರಾಪಾನ ಬಿಕರಿ ಮತ್ತು ಮಾಡುವಿಕೆ ಎರಡನ್ನೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಸುರಾಪಾನ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರತಿಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಠರಾವು ಮಂಡಿಸಿ ಇಂಡಿಯಾ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು."[21]

ಜಾನ್‌ಸ್ ಪುಸ್ಸಿಫೂಟ್‌ರವರು ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವರನ್ನು ಸೋಷಿಯಲ್ ಸೈಯನ್ಸ ಕಾನ್‌ಫರೆನ್ಸಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಶೆಟ್ಟರು "ಹೊರನಾಡಿನವರು ಸುರಾಪಾನದಂತಹ ಪಿಡುಗಿನಿಂದ ಪಾರಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದರ ಉಲ್ಬಣ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವದು ನಮ್ಮ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ. ಬಲಶಾಲಿ ನಾಯಕರು ಇದರ ಮುಂದಾಳತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಇದನ್ನು ಹೊರಗಟ್ಟಬೇಕು" ಎಂದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಂಥದ್ದಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಶೆಟ್ಟರೇ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿದರೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು ಎಂದು Indian Social Reformer ಪತ್ರಿಕೆ ಬರೆಯಿತು.[22]

ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರ ಪಾನ ನಿರೋಧಕ್ಕೆ ಕೈಕೊಂಡ ಕ್ರಮ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ರಚಿಸಿದ ಕಮಿಟಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಹೊಸಕೊಪ್ಪ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು

---

20 Mysore and its Problems', *Indian Social Reformer*. 12 Oct. 1919.

21 'Total Prohibition' Indian Social Reformer. Vol XXX No 2, 1919. ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಷಿನರಿಗೆ ಸೇರಿದ ರೆವರೆಂಡ್ ಹೆನ್ರಿ ಹೇಗ್ (ಮೈಸೂರು) ಕುಡಿತವು ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿ ಕುಡಿತವನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಅಪವಾದವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಒಳಿತಲ್ಲ, ಈ ಪಿಡುಗಿನಿಂದ ಪಾರಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು.

22 ಮೈಸೂರಿನ ಪೌರಸಾಮಾಜಿಕ ಎರಡನೆ ಮಹಾಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ ಸರ್. ಎಫ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣಶೆಟ್ಟರು "ಸುರಾಪಾನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವದನ್ನೂ (ಜಮೀನು ಕಂದಾಯ ೧೦೦ ಲಕ್ಷ ಆದರೆ ಶರಾಬ್ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ೭೦ ಲಕ್ಷ, ಕುಡಿತದ ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಷಾದವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ. ಈ ದುರಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಮಾಡಿರುವದಿಲ್ಲ, ಇದರಿಂದ ಸರಕಾರದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯಾಗುವದು. ಅನೇಕ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮುಚ್ಚಲ್ಪಡಬಹುದು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದು ನಿಂತು ಹೋಗಿರುವದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಈ ದುರಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಲು ಜಾನ್‌ಸನ್ ಪುಸ್ಸಿಫುಟ್ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬರುವದು ಸಂತೋಷ. ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮುಖಂಡರ ಬೆಂಬಲ ದೊರಕೀತು" ಎಂದು ಆಶಿಸಿದ್ದರು. 11 Nov. 1920. See also "Mysore and Social prohibition", Indian Social Reformer, 31, October 1920. Vrittanta Patrike, Johnson Pussyfoot also addressed a largely attended public meeting at Fort School premises, Bangalore. (The writer thanks Sri Nitoor Srinivasa Rao, who gave this information and Sri Srinivasa Rao was present at the meeting).

ತಮ್ಮ ವರದಿಯನ್ನು ೧೯೧೮ ರಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಸರ್ಕಾರ ಇವರ ವರದಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಪರವಾನಗಿ ನೀಡಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಬಹುದೆಂದೂ 'ಪೂರ್ಣ ಪಾನ ನಿರೋಧ' ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿತು. ಜಾತ್ರೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪರವಾನಗಿ ನೀಡುವಿಕೆ, ಹೆಂಗಸರು ಕಳ್ಳುಮಾರುವಿಕೆಗೆ ತಡೆ, ಮಿತಪಾನದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಖರ್ಚನ್ನು ವಹಿಸುವುದೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಕಳ್ಳು ಕುಡಿಯುವುದೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಕೆಳಗಿನ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯು ಬರುತ್ತದೆ.

No. of Foreign Liquor Shops		Liquor Consumption
1920–21	66	20,537 (Seers)'
1921—22	40	18,746

ಮಿತಪಾನ ಚಳುವಳಿಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಮಿತಪಾನ ಚಳುವಳಿಗೆ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಚಳುವಳಿ ಇಂಬುಕೊಟ್ಟಿತು ಸರಿ. ಮೈಸೂರಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 'ಮಿತಪಾನ ಚಳುವಳಿ' ಜನರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಲುಪಲಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ಪಾನ ನಿರೋಧ ಸಮಿತಿಯು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡದಿರುವದು ಒಂದು ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿ. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ನಿವೃತ್ತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಭೂ ಮಾಲೀಕರು ಇದ್ದರೂ ಯಾರೂ ಮುಖಂಡತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯನಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುವಂತಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.[24] ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಶಶಿಪಾದ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿಯವರು, ಗಿರಣಿ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗಾಗಿ ಮಿತಪಾನ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದನ್ನೂ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲಸಗಾರರು ಅವರಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಮುಂದುವರಿದ ದೇಶಗಳಾದ ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿ, 'Anti-Saloon League' ಎಂಬ ಸಂಘಗಳು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಪಾನನಿರೋಧ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ದೊರಕಿಸುವದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಜನರನ್ನು ತಿಳುವಳಿಕಸ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು Dow Neal (1804-97) ಎಂಬ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಜೀವಿತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಿತಪಾನ ಚಳುವಳಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದಂತಹ ಸಂಘವಾಗಲಿ ಮುಖಂಡತ್ವವಾಗಲಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ದೊರಕಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮದ್ಯಪಾನವು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದಿರುವ ಪಿಡುಗು ಮತ್ತು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಾಗರಿಕ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗದ ಮದ್ಯಕ್ಕೆ ಮರೆಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿದೆ.

---

23 Report on the Administration of Mysore 1921–22

24 V. K. Jayagaraja Iyer, Plea for a new approach to an old problem P. 16.